SWEDISH MUSICAL HERITAGE
LEVANDE MUSIKARV

JOSEPH MARTIN KRAUS
1756–1792

Symfoni i C-dur
Symphony in C major

”Violino Obligato” VB 138

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Mårten Sundén

Levande musikarv och Kungl. Musikaliska Akademien

Syftet med Levande musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska Akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska Akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Edward Klingspor

Levande musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska Akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 2358/Edition no. 2358
2024
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
979-0-66166-790-2

Levande musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska Akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Riksantikvarieämbetet och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Sinfonia

VB 138

1

Joseph Martin Kraus
(1756–1792)

Adagio

2 Flauti

2 Corni

Adagio

Violino obbligato

Violino I

Violino II

Viola I

Viola II

Violoncello

Basso

p *mf*

Kritisk utgåva av/Critical edition by Mårten Sundén
Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2024. Public domain. www.levandemusikarv.se

14

I.

p

p

tr

p

20

tr

27

a 2

32

37

p

43

Allegro

ff

50

f

f

55

59

a 2

64

68

73

78

I.

p

83

I.

mf

tr

tr

tr

87 I.

91

a 2

p

f *p*

94

98

a 2

poco *f*

cresc.

p

poco *f*

mf

f

103

f *p*

f *p*

f *p*

f *p*

f *p*

f

cresc.

f *p*

108

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

113

117

121

a 2

127

a 2

132

a 2

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

f

137

ff

f

ff

p

f

143

147

151

a 2

156

I.

solo*

*) Se kritisk kommentar/See critical commentary

161

pp

pp

pp

pp

tutti

pp

pp

167

f

p

tr

f

p

f

p

tr

f

p

tr

f

p

f

p

f

p

f

173

178

tr

cresc.

182

pp

p

cresc.

185

sf

p

188

dim.

pp

192

a 2

p

tr

mf

198

a 2

fp

sf

p

204

f

tr

cresc.

209

tr

a 2

213

p

cresc.

f

218

p cresc.

223

f

2

Andante

2 Flauti

2 Corni

Andante

Violino obbligato

Violino I

Violino II

Viola I

Viola II

Violoncello

Basso

p

tr

7

mf *p*

14

I.

20

24

6 6 6

f

f

f

mf

29

a 2

mf

f

f

mf

p

f

mf

f

mf

f

p

f

p

f

p

f

p

f

p

f

p

f

37

a 2

44

solo*

gli altri

*) Se kritisk kommentar/See critical commentary

51

I.

2

(solo)

tutti

58

solo

tutti

63

a 2

71

3

Allegro

2 Flauti

2 Corni

Allegro

Violino obbligato

Violino I

Violino II

Viola I

Viola II

Violoncello

Basso

p

p

p

p

8

f

f

f

f

f

f

f

15

p

22

f

a 2

tr

30

a 2

38

a 2

47

a 2

cresc.

55

63

pp

p

poco f

71

poco f

79

3 3

cresc. f

a 2

mf cresc. f

cresc. f

cresc. f

cresc. f

cresc. f

poco f f

poco f f

87

a 2

p

p

p

p

94

poco *f*

tr

101

f

cresc.

109

a 2

f

p

mf

119

poco f

p

pizz.

126

135

arco

144

p

p

152

159

p

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

mf

166

cresc.

f

175

182

a 2

189

a 2

cresc. ***f*** ***p*** *cresc.* ***f***

197

pp ***p*** ***pp*** ***mf*** ***pp*** ***mf*** ***pp***

205

poco *f*

pizz.

213

a 2

p

arco

221

poco ***p***

poco ***p***

f

p

f

p

229

p

236

p

p

tr

tr

p

p

243

cresc.

f

cresc.

f

tr

cresc.

f

tr

cresc.

f

cresc.

f

cresc.

f

f

251

ff

260

Joseph Martin Kraus

Joseph Martin Kraus (1756–1792) illustrerar vikten av att tala om musik i Sverige, hellre än om svensk musik. Ändå komponerade han medvetet ”svenskt” under sina år i Stockholm.

Kraus föddes i Miltenberg am Main och fick sin huvudsakliga musikutbildning under skoltiden i Mannheim. Han studerade juridik och filosofi vid universiteten i Mainz, Erfurt och Göttingen. Redan under studieåren började han sin bana som tonsättare.

I Göttingen föddes idén att pröva möjligheten att verka som tonsättare på annat håll, en rörlighet som inte var ovanlig vid denna tid. Valet föll på Sverige – den närmare anledning är dock oklar. Han kom hur som helst till Stockholm 1778 och blev omedelbart upptagen i stadens centrala kretsar. Året efter ankomsten blev han ledamot av Musikaliska akademien, 1781 fick han uppdraget att vara Hovkapellets andra kapellmästare. 1782–86 gjorde han på Gustav III:s uppdrag en studieresa som gick till viktiga tyska musikcentra, men också till Rom och Neapel, och till Paris. 1788 utnämndes han till hovkapellmästare av sin gynnare.

Sjukdom, troligen lungtuberkulos, förmörkade hans tillvaro. Hans år i Stockholm blev produktiva, men inte många. Han avled 36 år gammal 1792.

Joseph Martin Kraus har av Kraus-kännaren Hans Åstrand kallats ”den mest betydande gustavianska musikpersonligheten”. Han anlände till Stockholm med för tiden moderna musikaliska insikter, d.v.s. kännedom om tänkandet i Mannheim och om Glucks operaidéer. Han fick visa upp dem i flera operauppdrag, bland annat *Prosperin* och *Aeneas i Cartago*, båda med texter av Johan Henrik Kellgren. Men Kraus skrev också mer underhållande musikdramatik och baletter, liksom orkestermusik (bl.a. elva sinfonior) och kammarmusikverk (bl.a. tio stråkkvartetter). Det är inte för mycket sagt att Kraus, trots fåtal år Sverige, bidrog till förnya svenskt musikliv med centraleuropeiska impulser och att hans verk under de år som gått inte förlorat sin lyskraft.

© *Gunnar Ternhag,* Levande musikarv

Joseph Martin Kraus symfonier

Om symfonin som genre brukar vara relativt enhetlig gäller motsatsen för Joseph Martin Kraus’ produktion. Tidiga symfonier komponerade under gymnasietiden i Mannheim (1768–72) har tagit intryck av inte bara den där rådande orkesterestetiken utan också utvecklingen inom operan – bland annat i en ”buffa”-symfoni med en påtaglig nyckfullhet. Under den första perioden i Stockholm (1778–82) komponerade Kraus en av musikhistoriens mest utpräglade *Sturm und Drang*-symfonier, där redan den ytterst udda tonarten ciss-moll avslöjar tendensen. Detta verk stramades till och gjordes om i den stora stilen i c-mollsymfonin – hans mest kända – vilken från musikvetarhåll framhållits som en inspirationskälla till Beethoven.

Vanligen ses symfonin som ett steg mot den musikaliska autonomin, men Kraus visar att så alls inte behöver vara fallet. Med ”Riksdagssymfonin” (*Sinfonia per la chiesa*) gav han sitt bidrag till riksdagen 1789 då Gustav III drev igenom sitt nästintill absoluta grepp om makten, vilket ändade i kungamordet 1792 som utgjorde den dystra anledningen till Kraus’ ”Symphonie funèbre”.

Bertil van Boer har i sin förteckning över Kraus’ verk kommit fram till att det finns 23 idag kända symfonier och ett okänt antal från studieåren i Mannheim liksom från europaresan 1782–86. Av de kända symfonierna finns det fullständigt notmaterial till fjorton verk. Därutöver komponerade Kraus verk i sinfonia concertante-formen, som förenar drag från symfonin med solokonserten.

Sinfonie i C-dur, ”Sinfonia con violino obbligato”, VB 138

Som så ofta i fallet Kraus är en datering svår att göra av verket. Det tillhör dock de tidigare åren efter hans flytt till Stockholm, med Bertil van Boers uppskattning att det bör röra sig om tidsperioden 1779–1780.

Att genrebestämma verket är inte heller någon lätt sak. I den tidiga Kraus-forskningen har det förekommit beteckningar som ”sinfonia concertante” och ”violinkonsert”, medan Kraus själv i sin autograf använde ”sinfonie” rätt och slätt. Senare forskning har däremot etablerat den udda beteckningen ”symfoni med obligat violin”, vilket är betydligt mer träffsäkert. Den invändning som kan göras är att det vid sidan av den solistiska violinen finns en aktiv soloflöjt och en lika framträdande solocello, men utan att det bildas någon concertinogrupp. Heltäckande vore ”sinfonia con strumenti obbligati”.

En viktig anledning till symfonibeteckningen är den långsamma inledningen, som förekommer i Haydns symfonier från 1760-talet men som inte finns bland konsertanta verk från den här epoken. Satsen är hållen i en fri form med snabba modulationer och presenterar den solistiska violinen tillsammans med de övriga två solistiska stämmorna. Huvudsatsen är skriven i sonatform och inleds med ett karakteristiskt skalmotiv. Den långsamma satsen inbjuder till ett samtal mellan de solistiska stämmorna med den sjungande violinen i ledningen. Finalen, också den i sonatform, är den sats där de konsertanta insatserna är mest begränsade och där det endast är violinen som har karaktär av obligatstämma.

© *Erik Wallrup,* Levande musikarv

Joseph Martin Kraus

Joseph Martin Kraus (1756–1792) illustrates the importance of talking about music in Sweden, rather than Swedish music. Nevertheless, he purposely wrote in a ‘Swedish’ manner during his years in Stockholm.

Kraus was born in Miltenberg am Main and received his main music education during his school years in Mannheim. He studied law and philosophy at the universities of Mainz, Erfurt and Gottingen. His career as a composer already started during his years as a student.

In Gottingen, he had the idea of trying to work as a composer abroad, a form of mobility that was common at the time. His choice fell upon Sweden, though his reasons are unclear. Nevertheless, he arrived in Stockholm in 1778, and was immediately embraced by the central circles of the city. The year following his arrival, he was elected to the Royal Swedish Academy of Music, and in 1781 he became second conductor at the Royal Court Orchestra. From 1782 to 1786, at the behest of Gustav III, he made a study trip to the important German musical centres, but which also took him to Rome, Naples and Paris. In 1788, his patrons named him *hovkapellmästare* (chief conductor) of the Royal Court Orchestra.

His existence was clouded by illness, presumably pulmonary tuberculosis. His years in Stockholm were productive but few. He died in 1792, at the age of 36.

The Kraus expert Hans Åstrand has called him ‘the most important Gustavian music personality’. He arrived in Stockholm with, for the time, modern musical insight, i.e. an understanding of the thinking in Mannheim and of Gluck’s operatic ideas. He was able to demonstrate them in several operatic commissions, among them *Proserpin* and *Aeneas i Cartago*, both with libretti by Johan Henrik Kellgren. He also wrote more entertaining stage music and ballets, as well as orchestral music (including eleven symphonies) and chamber music (including ten string quartets). It is not too much to say that Kraus, despite his few years in Sweden, contributed to rekindling Swedish music life with impulses from Central Europe, and that his works have not lost their vitality in the years since.

© *Gunnar Ternhag,* Levande musikarv
Transl. *Martin Thomson*

Joseph Marin Kraus Symphonies

Though the symphony is usually seen as a relatively homogeneous genre, Joseph Martin Kraus' production is the opposite. Early symphonies composed during his upper-secondary-school years in Mannheim (1768–72) were influenced not only by the prevailing orchestral aesthetics but also by developments in opera – for example, a *buffa* symphony, full of whimsicality. During his first period in Stockholm (1778–82) Kraus composed one of the most unmistakeably *Sturm und Drang* symphonies in musical history, a characteristic even foreshadowed by its extremely odd choice of key, C-sharp Minor. This work was tightened up and reworked in the grand style in his Symphony in C Minor – his best known – which musicologists have declared to have been a source of inspiration for Beethoven.

The symphony is commonly seen as a step in the direction of musical autonomy, but Kraus shows that this is not necessarily so. With his *Riksdag* [=Sweden's parliament] Symphony (*Sinfonia per la chiesa*), he made his contribution to the 1789 *Riksdag,* when Gustav III forced through his virtually absolute rule, setting the stage for the regicide of 1792, which in turn constituted the sombre occasion for Kraus' *Symphonie funèbre*.

In his inventory of Kraus' works, Bertil van Boer has determined that today 23 symphonies are known today, along with an unknown number from his student days in Mannheim and from his 1782–86 European tour. Among the known symphonies, there are complete scores for 14 works. Moreover, Kraus composed works in the *sinfonia concertante* form, which combines features from the symphony and the solo concerto.

Symphony in C Major, Sinfonia *con violino obbligato*, VB 138

As is often the case with Kraus, this work is difficult to date. However, it belongs to the early years following his move to Stockholm; in Bertil van Boer's estimation, it is probably from the 1779–1780 period.

Nor is it easy to assign the work to a genre. Early Kraus scholarship has called it a *sinfonia concertante* and a "violin concerto", whereas Kraus himself quite simply used sinfonia in his autograph. Later research, on the other hand, established the odd designation "symphony with violin obligato", which is considerably more precise. One could lodge the reservation that alongside the solo violin there is an active solo flute and an equally prominent solo cello, although no actual concertino group is formed. It would be more adequate to call it *sinfonia con strumenti obbligati.*

A key reason to call it a symphony is its slow introduction, a feature of some Haydn's symphonies starting with the 1760s that is not found among *concertante* works from this epoque. The movement is free in its form, with rapid modulations, and it presents the solo violin, together with the other two solo parts. The main movement is composed in sonata form, introduced by a distinctive scale motif. The slow movement invites a dialogue between the solo parts, with the singing violin in the lead. The finale, also in sonata form, is the movement in which the concertising elements are most limited, with only the violin assuming the character of an obligato part.

© *Erik Wallrup,* Levande musikarv
Transl. Donald MacQueen

Kritisk kommentar

Källmaterial

A, partitur, autograf, Uppsala Universitetsbibliotek (S-Uu), Instr.mus i hs. 29.
RISM id nr. 190024766.
Försättsbladet har följande text: *”Sinfonie ur C. Dur, af Kraus. Partitur.”*
Första sidan har följande text uppe till vänster: *”Original-skrift af Kraus.”*
Verktitel: *”Sinfonia à”.*
Partituruppställningen är:

Corni in C
Flauto 1
Flauto 2
Violino obligato
Violino rip 1
Violino 2
1 Viola
2 Viola
Violoncello
Basso

Detta är således en sinfonia med en solistisk, obligat violinstämma, närmast att betrakta som en violinkonsert eller sinfonia concertante. Även flöjt och cello har några solistiska insatser.

Utgivaren har korrigerat stavningen av *”obligato”* till ”obbligato” och benämner *”ripieno”* med Violino I och Violino II.

Kraus har en snedställd kil som notation för tenuto eller betoning. Editionen använder notskrivningsprogrammets tecken för betoning. Se fig.
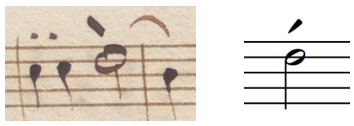
Kraus notation för drill är slarvigt skriven och svårtolkad. Se fig. Det är möjligt att han ibland menar mordenter(𝆖, 𝆗) eller dubbelslag(𝆔). Det är dock svårt att se någon skillnad eller konsekvens varför denna edition genomgående använder tecknet för drill (*tr*), med undantag för några ställen enligt kommentarer nedan.

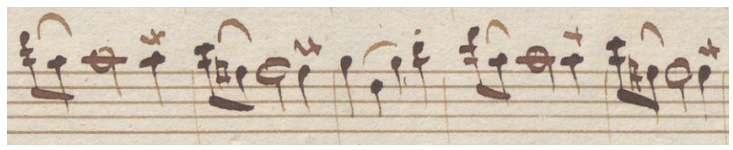

Artikulation, dynamik och bågar som har tydlig analogi med en annan stämma eller parallella partier har lagts till och kommenteras endast där det finns utrymme för tolkning.

Kommentarer

Takt	*Instrument*	*Kommentar*
Sats 1, Adagio – Allegro:		
6:2	Vl. obbl., Vl. I	Staccato överfört från Vl. II.
6:4	Vc., B.	***mf*** tillagt i analogi med övriga.
26	Vl. obbl.	***tr*** tillagd i analogi med kommande takter.
28	Vl. I, II	Staccato noterad med kil. Ändrad till staccatopunkt i analogi med takten innan och Vla.
28	Vc., B.	Staccato överfört från Vla.
34:4	Vc.	Staccato tillagt i analogi med takt 30.
39:3-4	Vl. obbl., Vl. I	Båge tillagd i analogi med föregående två takter.
55	Fl. II, Vl. II	Båge tillagd i analogi med övriga.
60:3	Fl. II	Båge tillagd i analogi med Fl. I.
66:4	Vl. obbl., Vl. I	Båge tillagd.
67	Vl. II	***p*** noterat på tredje slaget. Flyttat till fjärde i analogi med övriga.
69, 71	Vc., B.	***p*** resp. ***f*** tillagt i analogi med övriga.
79	Fl. I	***p*** tillagt.
83	Vl. obbl.	***tr*** tillagd.
84, 89	Vc.	***tr*** tillagd.
91:3-92:1	Vle	Båge tillagd i analogi med B.
92:4-93:1	Vla I	Båge tillagd i analogi med nästa takt.
95:3-4, 96	Vl. obbl.	Bågar tillagda i analogi med takt 95:1-2.
97	Vl. I	Kilar tillagda i analogi med Vl. obbl.
97	Vla I	Alla tre toner har staccatopunkter. Ändrat till båge med staccato i analogi med Vla II i nästkommande takt.
101	Vle	*cresc.* tillagt i analogi med Vl. II.
102:4	Vl. II	♯ tillagt för fiss1.
109:1	Vl. obbl., Vl. I, Vc., B.	Staccatopunkt tillagt i analogi med föregående takt.
112:4, 114:4, 118:4, 119:4	Vl. obbl., Vl. I	Bågar på sista två tillagda i analogi med takt 113:4.

112:2, 112:4	Vl. II	Bågar tillagda i analogi med Vl. I takt 113:4.
114	Vl. II	Bågar och kilar tillagda i analogi med föregående takt.
117	Fl.	Dynamik ***p*** tillagd i analogi med övriga.
117:3-118	Vl. II	Bågar tillagda enligt samma mönster som i början av takt 117.
121:4	Vle	Noterat g. Ändrat till h för unis. med övriga.
125:4	Vl. obbl., Vl. I, Vle, Vc., B.	Noterat ciss2 i Vl. och a i Vle, Vc. och B. Här valdes att ändra till aiss i Vle och Bassi. Alternativet är att ändra Vl. till c2.
128:4	Vl. obbl., Vl. I	***tr*** tillagd i analogi med nästa takt.
140	Vc., B.	***p*** tillagt i analogi med övriga.
141	Fl.	***f*** tillagt i analogi med övriga.
158:3-4	Vl. obbl.	Båge tillagd i analogi med Vl. I.
160:4-165:1	Vc.	Ett parti av tydlig solokaraktär som ackompanjeras av Vl. obbl. Utgivaren föreslår att detta spelas solo även om ingen markering om detta finns i autografen.
165:4-167	Vc.	Endast notation i B. Utgivaren föreslår tutti Vc. härifrån.
168	Fl.	Båge och staccato tillagt i analogi med Vl. I och Vl. II.
169	Vl. I, II	Bågar tillagda i analogi med takt 175.
171	Fl. I	Båge tillagd i analogi med Vl. I.
175	Cor., Fl. II	Båge tillagd i analogi med Fl. I och takt 169.
175, 196	Vl. obbl.	Båge tillagd i analogi med Vl. I.
176:4-177:1	Vl. I, II	Båge tillagd i analogi med Vla.
200	Vla II	Båge tillagd i analogi med Vc.
226-227	Fl., Cor.	Kilar tillagda i anlogi med stråkar.

Sats 2, Andante:

6:2	Vl. obbl., Vl. I	Båge tillagd.
6, 8	Vle	Båge tillagd i analogi med Vl. II.
15	Vla II	♮ tillagt för h.
17, 21	Fl.	***p*** tillagt.
35	Vl.	Kil tillagd på första 𝅘𝅥𝅮 i analogi med övriga.
35:1	Vle, Vc., B.	𝅘𝅥𝅮. 𝅘𝅥 ändrat till 𝅘𝅥𝅮 𝄾 𝅘𝅥𝅯 i analogi med takt 69.
36, 37	Stråkar	Tenutostreck tillagda i analogi med takt 70 och 71.

43	Vle, Vc., B.	Staccato tillagt i analogi med Vl.
44-49, 59	Vc.	Ännu ett parti av tydlig solokaraktär. Utgivarens förslag till solo/tutti tillagt.
48, 51	Vl. obbl.	Möjligen samma tecken som för drill men till höger om huvudnoten. Utgivaren tolkar detta som dubbelslag (gruppetto, ∾). Se fig.
51, 54	Vl. I, Vle	Kil tillagd på första 𝅘𝅥𝅯 i analogi med B.
63, 65	Vc., B.	Sista 𝅘𝅥𝅯 har kil i Vc. och B. Här valdes att notera med staccatopunkter i analogi med takt 29.
68	Vle	Kil tillagd på första 𝅘𝅥𝅯 i analogi med takt 34.
69	Tutti	Kil tillagd på första 𝅘𝅥𝅯 i analogi med takt 35.
74	Vc., B.	Kil och båge tillagda i analogi med takt 76.
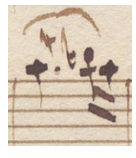
Sats 3, Allegro:

28-29	Fl. II	Båge tillagd i analogi med Fl. I.
34-35	Vni	Kilar tillagda i analogi med takt 29-31.
36	Vni	Två bågar, 4+4. Ändrat till 2+2+2+2 i analogi med takt 34.
50	Vl. II	Staccato tillagt i analogi med Vla.
78, 83	Fl.	*poco* ***f*** och *cresc.* tillagt i analogi med Vl.
101	Vc., B.	*cresc.* tillagt i analogi med övriga.
102:2	Vl. II	Staccato på g1-a1. Ändrat till båge i analogi med Vl. rip.
118	Vl. obbl., Vl. I.	Båge tillagd i analogi med Vl. II.
132-135	Vl. II	Båge tillagd i analogi med Vla.
206	Vc.	*poco* ***f*** tillagt i analogi med övriga.
244:2-245	Vl. II	Bågar och staccato tillagt i analogi med takt 94-95.

© *Mårten Sundén*, Levande musikarv